

Enkele facetten van het Sint-Janshospitaal te Brugge in de negentiende eeuw

deel III (*)

M. DE DUYTSCHE

De kinderafdeling of pediatrie

Tot de 19de eeuw bestond in het Sint-Janshospitaal geen afzonderlijke kinderafdeling en evenmin een volwaardige kraamafdeling. Wel werd rond 1821 een *vrouwenhuys* geopend waar onbemiddelde vrouwen opgenomen werden om te bevallen (35). Onder de boorlingen bevond zich op 14 november van het jaar 1822 voor het eerst een tweeling. Moeder was de 43-jarige Coleta De Keersgieter die verlost werd door *vroedmeester* Dominicus Van Steenkiste. Het was de *vroedmeester* zelf die, in afwezigheid van de vader, aangifte deed van de geboorte bij de Burgerlijke Stand. Jacobus Franciscus kwam als eerste om 8 uur 's morgens ter wereld, een uur later gevolgd door zijn broertje Edouardus Jacobus.

(*) De delen I en II van deze bijdrage verschenen in aflevering 1 en 3 van deze jaargang (*Brugs Ommeland*, XXVII (1987), p. 19-32 en 131-153). Voor de lijst van gebruikte afkortingen, zie aldaar, p. 19.

(35) In het jaar 1842 werden voor de eerste maal meer dan honderd kraamvrouwen opgenomen, nl. 111, waarvan 92 Bruggelingen en 19 vreemden met inbegrip van drie zelfbetalenden. De dagelijkse onderhoudsprijs bedroeg 1.40 fr.

Vader was de 45-jarige Joseph Lefever die als hoefsmid gevestigd was in de Sint-Amandstraat (36). Naast boorlingen nam het hospitaal nochtans ook nog andere kinderen als patiënten op. Indien nodig, werden zelfs operaties op kinderen uitgevoerd (37).

De eerste helft van de negentiende eeuw.

Waar bleef men aanvankelijk met de zieke kinderen? De nauwkeurig bijgehouden lijst van alle in het hospitaal ontvangen zieken uit de jaren 1801 en 1802 (38) maakt het mogelijk hieromtrent een aantal vaststellingen te doen.

Juist zoals bij de volwassenen, waren het in de eerste plaats kinderen van onbemiddelde ouders die bij ziekte in het Sint-Janshospitaal werden opgenomen. Vooral de *fermerie* werd aan hen voorbehouden, terwijl de patiëntjes die leden aan besmettelijke ziekten als de pokken of tuberculose bij voorkeur een onderkomen vonden in de *doodhoek*.

Men hield strikt de hand aan een minimum leeftijd van 7 jaar, zoals blijkt uit de brief van 23 mei 1839, door de Commissie van de Burgerlijke Godshuizen gericht aan *la Régence de la commune de Bruges*. Men leest er: «*les enfants pauvres affectés de maladie au dessous de l'âge de sept ans, lesquels ne sont pas admis à l'hôpital St.-Jean...*». Uitzondering werd nochtans gemaakt voor de zesjarige Franciscus Delvers uit de Klaverstraat. Zwaar gewond door een draaiende molenwiek en wellicht in comateuse toestand, werd hij op 7 Prairial An IX (27 mei 1801) naar het hospitaal gebracht. Hij overleed nog dezelfde dag aan zijn opgelopen verwondingen in de *fermerie* (39).

(36) B.S.B., geboorteakte nr. 1226 en 1227. Als getuigen traden twee dienstdoden van het Sint-Janshospitaal op: Augustinus Van de Zande, 37 jaar, en Jacobus Buquoy, 26 jaar.

(37) St.JH., reg. CC/4, journaal van de ontvangsten van zieken van oktober 1819 tot december 1837: een Engels meisje, Louise Davidson, werd een been geamputeerd; zij verbleef 34 dagen in een *kamerken* tijdens de maanden juli en augustus van het jaar 1827. St.JH., reg. CC/3, journaal van de ontvangsten van zieken van 1807 tot 1819: ontvangen in mei 1809 voor het *cureren* van twee kinderen, Eugenius en Jacobus De Munck uit Sint-Michiels, gedurende 14 dagen aan 7 stuivers per dag.

(38) St.JH., reg. CA/5, zieken ingekomen in 1801 en 1802.

(39) St.JH., reg. CA/5, zieken ingekomen in 1801 en 1802: «Franciscus Ludovicus Delvers fs. Pieter en Joanna Steenkiste van St.-Salv[ators], oud 6, int Claeverstraetie, 5 sus[ters]

In het jaar 1801 werden er 190 kinderen opgenomen op een totaal van 2.269 zieken, wat een percentage oplevert van 8,37%. In het volgende jaar steeg dit cijfer tot 9,95%.

Volgens leeftijd kan volgende indeling gemaakt worden:

1801

leeftijd	aantal kinderen	overlijdens
6 jaar	1	1
7 jaar	1	—
8 jaar	—	—
9 jaar	4	1
van 10 tot 13 jaar	92	5
van 14 tot 16 jaar	92	—
Totalen:	190	7 (3,7%)

1802

leeftijd	aantal kinderen	overlijdens
6 jaar	—	—
7 jaar	1	—
8 jaar	2	1
9 jaar	9	1
van 10 tot 13 jaar	100	5
van 14 tot 16 jaar	135	6
Totalen:	247	13 (5,26%)

Het duurde tot het einde van de jaren dertig vooraleer de idee van een afzonderlijke kinderafdeling veld won. In 1839 werd de provincie West-Vlaanderen door een zware mazelen-epidemie getroffen. De Provinciale Geneeskundige Commissie richtte naar aanleiding hiervan op 28 april een uitvoerig verslag aan *les membres de la Régence de Bruges*, waarin gewezen werd op het uiterst hoge sterftecijfer onder de kinderen van de laagste klassen. Als voornaamste oorzaak aanzag men het feit dat: «... *les parents n'avaient pas les moyens*

en broeders mind[er]jarig], een slag van den meulen». Meer gedetailleerde informatie over een aantal in het hospitaal opgenomen kinderen (periode 1801-1802) vindt men in bijlage nr. 1.

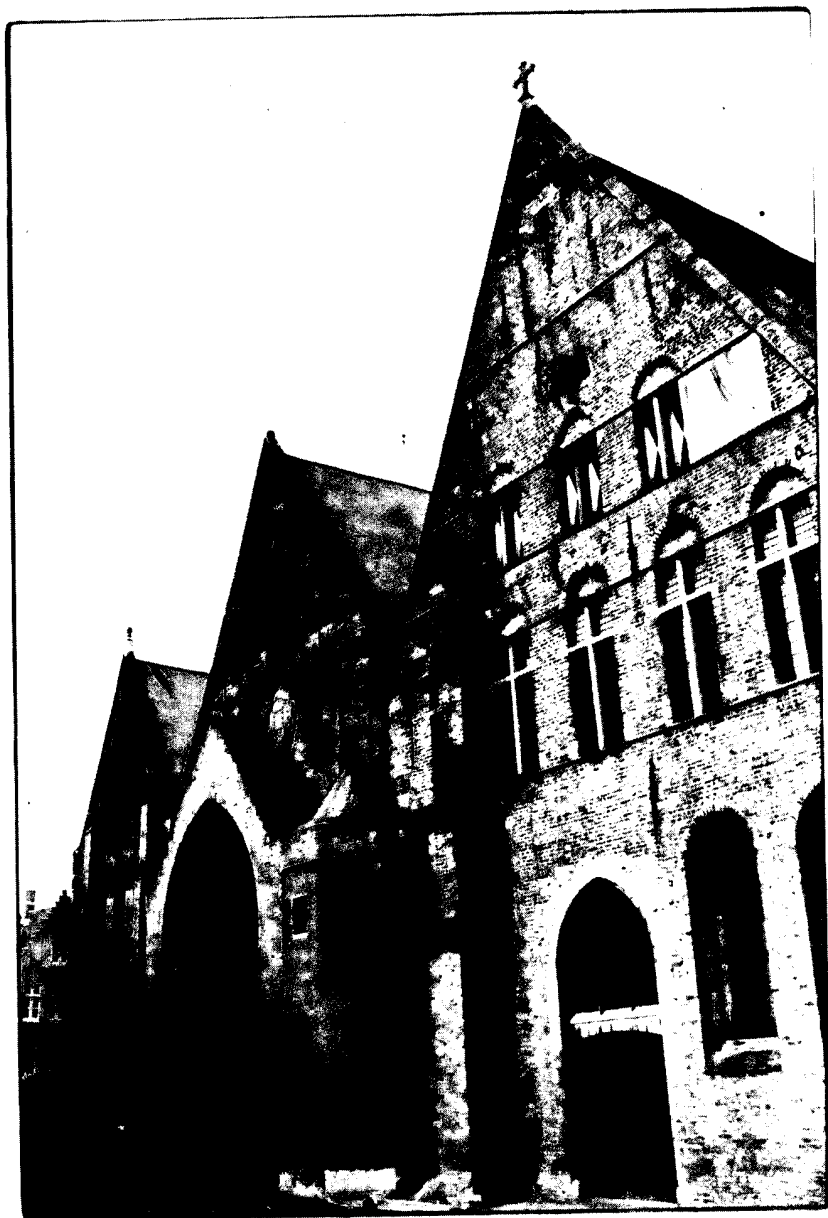
d'entourer leurs enfants des soins qui sont indispensables dans cette maladie, les foyers étaient sans feu, les lits sans couvertures et encombrés de deux, même de trois malades...». De Provinciale Commissie nam het op voor alle zieke kinderen van de stad: «... la raison (herhaaldelijk ondelijnd) en est fort simple. Il n'existe pas d'hôpital d'enfants au dessous d'un certain âge. Il résulte de là que le plus grand nombre d'enfants malades reste sans secours, exposé à toutes rigueurs de la misère, et lorsque les parents reçoivent quelque adoucissement, l'imprudence avec laquelle ils en font usage vient ajouter encore un nouveau danger à ceux dont ces malheureux sont déjà entourés. La Commission exprime ici hautement le vœu de voir s'établir dans la cinquième ville du royaume un établissement aussi utile, nous dirons même aussi indispensable, qu'un hôpital pour les enfants...».

Op 11 mei werd dit verslag naar de Commissie van de Burgerlijke Godshuizen gezonden. De begeleidende brief besloot met het verzoek speciale aandacht aan dit onderwerp te willen schenken. Op 23 mei luidde het antwoord van de Commissie: «... l'objet exigeant une attention toute particulière, nous ne pouvons prendre de suite quelque mesure pour le réaliser, sans nous concerter au préalable avec les officiers de santé de l'hôpital...». Met het bouwen van een nieuw ziekenhuis voor ogen, waarin reeds de oprichting van een kinderspitaal was voorzien, werd niet zwaar getild aan het verzoek en bleef alles voorlopig bij het oude.

Staatsminister en tevens provinciegouverneur, graaf F.A. de Meulenaere, hechtte nochtans eveneens groot belang aan de oprichting van «une salle spéciale où seraient reçus et traités les enfants des familles indigentes». Op 27 april, 31 augustus en 28 oktober 1844 drong hij telkens opnieuw aan op de inrichting van een kinderafdeling.

Na haar buitengewone vergadering van 22 juni 1844 liet de Commissie van de Burgerlijke Godshuizen uiteindelijk dan toch weten dat voortaan geen arme kinderen meer zouden geweerd worden, hoewel ze er van overtuigd bleef dat de meeste ouders nog steeds de thuisverzorging van hun kinderen verkozen boven de opname in een hospitaal.

Op 16 januari 1845 werd de knoop dan definitief doorge-

hakt en werd volgende beslissing meegedeeld aan het gemeentebestuur: «... nous avons pris les arrangements nécessaires pour qu'il y ait avec le commencement de cette année deux salles particulières, disposées l'une pour les garçons et l'autre pour les filles des familles indigentes...». In afwachting van de in gebruikname van deze lokalen werden de kinderen van beide sexen nog ondergebracht tussen de andere zieken.

De twee nieuwe zalen werden ingericht in twee aaneenpalende huizen, behorend tot een complex van vier huizen langs de Mariastraat (40). Eén van deze huizen werd reeds geruime tijd gebruikt door de kraamafdeling van het Sint-Janshospitaal, het andere was tot op dat ogenblik bewoond door de juffrouwen Barvoet.

Architect Pieter Buyck (1805-1877), sedert 1841 in dienst bij de Commissie van de Burgerlijke Godshuizen als *Inspecteur des Biens Urbains*, raamde de uit te voeren metsel-, timmer- en schilderwerken op 914,65 frank.

Op advies van het geneeskundig korps van het Sint-Janshospitaal en na raming door inspecteur P. Buyck werd in de loop van de tweede helft van 1847 volgende uitrusting besteld: 12 ijzeren bedden zonder gordijntjes, 6 ijzeren bedden met gordijntjes, nogmaals 8 bedjes zonder gordijntjes, 1 groot bed, 20 gele dekens, 125 kg wol voor matrasvulling. In het jaarverslag 1847 van de stad Brugge kon de Commissie zich gelukkig achten met haar initiatief, dat een grote respons kende: «*les demandes d'admission augmentent tous les jours...*».

De opnameregisters (41) vermelden niet in welke afdeling

(40) 800 St.J.H., p. 87 en 310. Langs de Mariastraat, ten noorden van het klooster van de broeders, vier aaneenpalende huizen (nu met gerestaureerde gevels). Deze huizen waren reeds in het begin van de vorige eeuw gebruikt door het Sint-Janshospitaal. De straatgevels werden bewaard bij het slopen van de gebouwen in 1913 voor het oprichten van de oogklinik.

(41) P.A., afzonderlijke opnameregisters voor mannen en vrouwen. Na de volwassenen werden de kinderen chronologisch ingeschreven. De achternamen werden niet geregistreerd op grond van een officieel dokument, maar zoals ze uitgesproken werden. Bij een eventuele vergissing werden verbeteringen in de rand aangebracht. Zo bv.: «ik zegge goedgekeurd nr. 76, Wylin in de plaats van Vilain Verginie» of «Van de Walle moet gelezen worden Venwelle». Men nam het ook niet zo nauw met de registratie van het uitgoefende beroep: kinderen van zes jaar worden vermeld als werkman of kantklosster.

de patiënten werden ondergebracht. Het is dan ook niet mogelijk juist te bepalen wie met welke ziekte in de kinderkazalen werd opgenomen. Als ziekteoorzaak wordt steeds volstaan met de woorden «koorts» of «gekwetst». Toch is het ons opgevallen dat vanaf het jaar 1846 de opname van kinderen aanzienlijk groter werd, met nog eens een merkbaar verschil tussen de jaren 1846 en 1847, wat erop duidt dat de kinderkazal in 1847 zeker reeds in gebruik was (zie bijlage nr. 2).

De nieuwe gebouwen in de tweede helft van de negentiende eeuw.

In de tweede helft van de 19de eeuw werden een aantal ingrijpende veranderingen doorgevoerd. Zoals reeds gezegd, voldeden de oude middeleeuwse ziekenzalen niet meer aan de medische behoeften en bovendien bevonden ze zich in een slechte staat. Zieken moesten vanwege plaatsgebrek geweigerd worden. Soms was men genoodzaakt nog niet volledig herstelden vroegtijdig te ontslaan. Het is dan ook niet te verwonderen dat men plannen maakte om nieuwe gebouwen op te trekken.

Van 1847 tot 1856 werden maar liefst acht ontwerpen gemaakt door architect Pieter Buyck. De Commissie van de Burgerlijke Godshuizen besloot zeven ziekenzalen te bouwen ten westen van de reeds bestaande gebouwen. P. Buyck paste zijn achtste ontwerp aan de opmerkingen van de toeziende overheid aan (42) en eind 1856 werd met de werkzaamheden gestart. Buyck was inmiddels opgevolgd door architect I. Alleweireldt (1824-1892), die op zijn beurt de plannen van zijn voorganger herwerkte. De zeven ziekenzalen, waarbij nog een achtste werd gebouwd in 1859, waren voor de helft bestemd voor vrouwen (linkervleugel) en voor de andere helft voor mannen (rechts). Ze werden met de dienstgebouwen in een U-vorm rond een grote binnenkoer geschikt. In

(42) J.P. Esther, 'De problematiek i.v.m. het bouwen van de nieuwe ziekenzalen, 1847-1864', in: 800 St.JH., p. 323-331. De plannen werden opgemaakt door architect P. Buyck op 19 september 1855, goedgekeurd door de gemeenteraad op 10 november 1885 en bekrachtigd bij Koninklijk Besluit van 25 januari 1856.

het hoofdgebouw aan de kant van de Mariastraat werd op het gelijkvloers een kinderzaal met 30 bedden voorzien. Uit de verslagen van de gemeenteraad, opgemaakt naar aanleiding van de afschaffing van het Sint-Niklaashuis (waarover later meer), kan men afleiden dat zieke kinderen in deze afdeling verbleven hebben tot het jaar 1877. Op dat ogenblik moest opnieuw naar een ander kinderverblijf uitgezien worden. Sommigen waren voorstander van het weer in gebruik nemen van de oude ziekenzalen «*où furent traités les blessés français*», anderen vonden «*les salles basses*» beter geschikt: de lokalen onder de eigenlijke ziekenzalen, die oorspronkelijk als dienstruimten waren voorzien. De Commissie koos voor het tweede voorstel, in afwachting dat een «gesticht voor ongeneesbare vrouwen» zou gebouwd worden met aansluitend daarop een hospitaal voor kinderen met 72 bedden (43).

Die keuze lokte heel wat kritiek uit bij de gemeenteraadsleden. Dr. François Van den Abeele, eerste geneesheer van het Sint-Janshospitaal en tevens gemeenteraadslid, nam het echter op voor de Commissie. Volgens hem geleken de voorgestelde lokalen, in tegenstelling met wat sommigen dachten, niet op kelders: ze bevonden zich in feite op het gelijkvloers en gaven bovendien uit op het zuiden. «*A mon sens*», zo vervolgde hij zijn tussenkomst in de gemeenteraad, «*ils valent mieux que les salles où se trouvent les enfants à côté de la maternité, parce que le soleil y a accès, et qu'il y a là un plus grand cube d'air. En hiver, il sera beaucoup plus facile de les chauffer*» (44).

De voorlopige oplossing van 1877 kreeg een bestendig karakter. Het geplande kinderspitaal aan het Minnewater kwam er niet. Zieke kinderen bleven in de «kelders» onder de tweede vrouwenzaal tot de bouw van de prefabs in 1967.

(43) B.G., proces-verbaal nr. 6605 van 31 mei 1877.

(44) S.A.B.V., verslag gemeenteraad van 6 oktober 1877, p. 1075 en volgende. Dit pleidooi werd gehouden naar aanleiding van een ordemotie, ingediend door het lid Pesteen. De plannen voor de bouw van een kliniek voor ongeneeslijke vrouwen, onder leiding van de Zusters van Liefde, opgemaakt door architect Louis Delacenserie (1838-1909), werden goedgekeurd door de Commissie op 15 januari 1885, door de gemeenteraad op 21 februari 1885 en bekrachtigd bij Koninklijk Besluit van 15 juni 1885. De werken startten nog in 1885 en werden pas in 1892 beëindigd.

De 19de-eeuwse ziekenzalen van Sint-Jan: eens een voorbeeld van moderne ziekenhuisbouw, thans verlaten en vervallen.

De medische staf

Tijdens het beheer door de Commissie van de Burgerlijke Godshuizen werden verscheidene hospitaalreglementen uitgevaardigd. Tot en met 1876 bestond de medische staf uit twee dokters en twee chirurgen. Twee van hen waren verbonden aan de mannenzaal en twee aan de vrouwenzaal volgens een jaarlijkse beurtrol, telkens vastgelegd op 1 januari. Ze werden voor een ambtsperiode van zes jaar benoemd. Een herbenoeming zat er meestal in. Naast hun taak in het hospitaal moesten ze ook nog zieken en gewonden verzorgen die in andere instellingen van de Commissie waren ondergebracht (45).

Alle vier waren ze evenwaardig en genoten ze hetzelfde ereloon. Allen waren gediplomeerde dokters in de genees-, heel- en vroedkunde. Gedurende de 19de eeuw werd van hen geen bijkomende specialisatie gevergd voor hun aanstelling. Indien nodig mochten een adjunct-geneesheer en een adjunct-chirurg benoemd worden. Deze laatsten moesten gratis werken, maar hadden wel prioriteit bij een eventuele vacature. De rondgang van de dokters en chirurgen werd aan zieken en verpleegkundigen aangekondigd door het kleppen van een klokje, dat daarvoor speciaal was aangebracht aan de ingang van het hospitaal. Driemaal kleppen voor de rondgang van de dokters, tweemaal voor het bezoek van de chirurgen.

Nadat de acht nieuwe ziekenzalen in gebruik waren genomen en een aantal nieuwe benoemingen waren doorgevoerd, werd een taakverdeling onder de artsen noodzakelijk geacht (46). De artsen moesten voortaan niet enkel meer dagelijks hun eigen taak vervullen, maar ze kregen daarnaast ook elk een aanvullende, bijzondere opdracht toegewezen.

Als dienstchef voor de kinderzaal en de instelling van de

(45) Met name de instellingen van de Broeders van Liefde en de Zusters van Liefde in de Katelijnestraat en de Kartuizerinnenstraat, de godshuizen, het beluik Van Volden in de Boeveriestraat, de Bogaerdenschool in de Katelijnestraat, de Elisabethschool voor meisjes aan de Nieuwe Gentweg en het Sint-Niklaashuis in de Sint-Niklaasstraat.

(46) B.G., processen-verbaal nr. 6539 van 20 oktober 1876 («*service médicale*») en nr. 6550 van 30 november 1876. Voor een periode van zes jaar (1 januari 1874 tot 31 december

Zusters van Liefde die toen nog in de Kartuizerinnenstraat was gevestigd, fungeerde Dr. Jozef Verriest. Voor de materniteit en de Potterie was dit Dr. Eugène Van Damme, terwijl Dr. François Van den Abeele en Dr. Alfons Valcke respectievelijk diensthoofd waren van het beluik Van Volden en van de zogenaamde «*petits hospices*».

Als adjunct voor de Bogardenschool voor jongens werd Dr. Alfred Devaux aangesteld, terwijl Dr. Joseph Schramme en Dr. Felix Saeys als adjunct verantwoordelijk waren voor respectievelijk de Elisabethschool voor meisjes en het Sint-Niklaashuis.

De laatste twee dokters moesten om beurt in de loop van de namiddag een rondgang maken in de ziekenzalen.

Tot aan zijn overlijden in 1891 bleef Dr. Jozef Verriest verbonden aan de kinderafdeling. Hij werd er met ingang van de maand december opgevolgd door Dr. Joseph Schramme. Ook op de kraamafdeling kwam er nog op het einde van de 19de eeuw een wijziging. Na het ontslag van Dr. E. Van Dromme op 6 april 1899, werd Dr. René Goethals hoofd van deze afdeling.

De twintigste eeuw.

In de loop van de 20ste eeuw deden zich drie belangrijke wijzigingen voor in het beleid van de vroegere weldadigheid.

In de eerste plaats ontstonden de Commissies van Openbare Onderstand (C.O.O.) uit de samensmelting van de Burelen van Weldadigheid en de Burgerlijke Godshuizen krach-

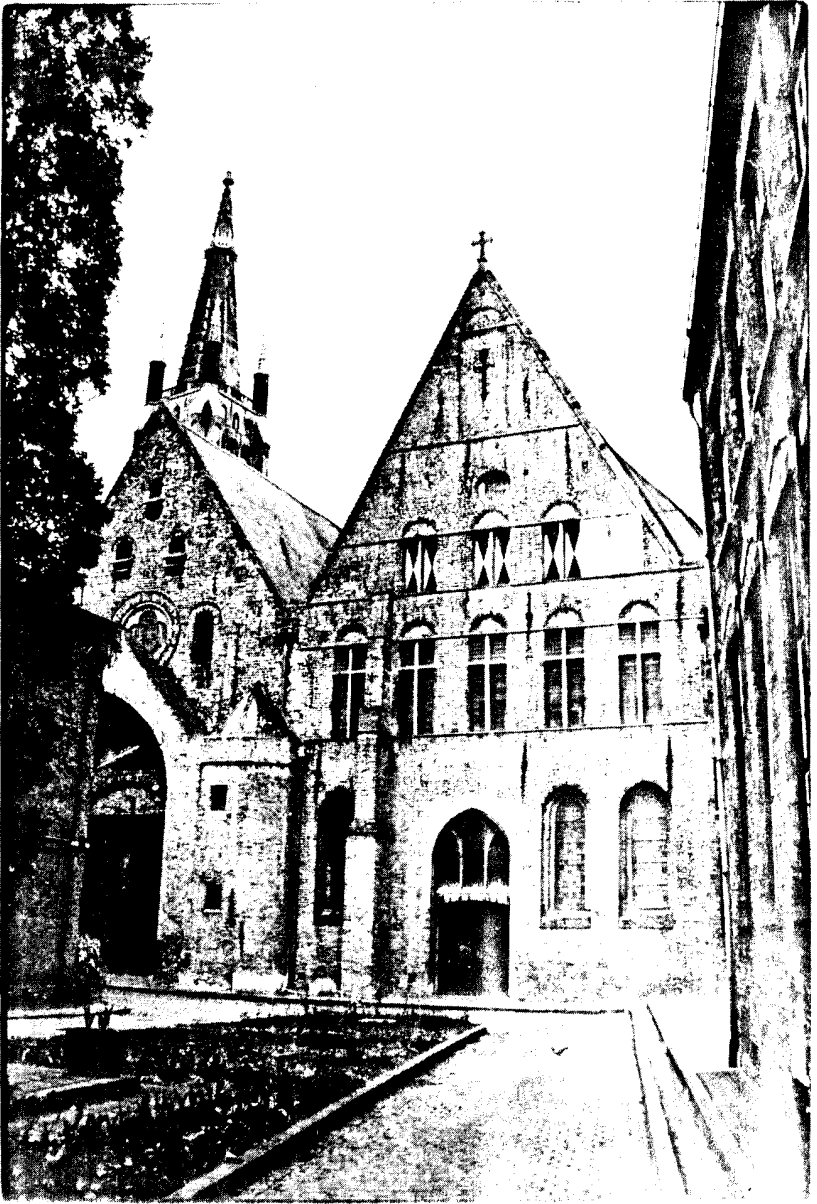
1879) werden de volgende artsen benoemd: Dr. Jozef Verriest, aangesteld op 6 februari 1845 als adjunct-chirurg en in 1861 opvolger geworden van de toen overleden Dr. Isaac De Meyer; Dr. Eugène Van Dromme, aangesteld op 12 mei 1853 bij het overlijden van Dr. Jacobus De Mersseman; Dr. François Van den Abeele, aangesteld op 30 januari 1859 bij het overlijden van Dr. Dominiek Delahaye; Dr. Alfons Valcke, aangesteld op 11 oktober 1869 bij het overlijden van Dr. A. Van Biervliet; Dr. Alfred Devaux, benoemd als adjunct-chirurg op 20 oktober 1870 bij het overlijden van adjunct Dr. Antoine Beghin; Dr. Joseph Schramme, benoemd als adjunct-geneesheer op 24 augustus 1876 na de bevordering van Dr. A. Valcke tot dienstchef; Dr. Felix Saeys, benoemd als adjunct-geneesheer op 24 augustus 1876. Het jaarlijkse ereloon bedroeg voor de dienstchefs 1075 fr., voor de adjuncten 500 fr., voor het beluik Van Volden 250 fr.; het aanvullende ereloon voor de Zusters van Liefde bedroeg 425 fr. en voor de materniteit 250 fr.

tens de wet van 10 maart 1925, met als grote promotor de Brugse Burgemeester Graaf Amédée Visart de Bocarmé.

Verder werd in het K.B. van 27 februari 1961 het afzonderlijk beheer van de hospitalen die afhankelijk waren van de C.O.O. voorzien. Dit gebeurde te Brugge door het Beheerskomitee van het Sint-Janshospitaal, waarvan Romain Waes de eerste voorzitter was en Maurice Van Oyen de eerste administratieve directeur.

Tenslotte is er nog de wet van 8 juli 1976 die voorziet in de oprichting van de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (O.C.M.W.) ter vervanging van de vroegere C.O.O.'s. Het Brugse O.C.M.W. trad in werking op 1 augustus 1977 en had als eerste voorzitter Fernand Bourdon.

Het vroegere Sint-Janshuus is thans geëvolueerd naar een modern en gespecialiseerd algemeen ziekenhuis, kortweg *AZ Sint-Jan* genoemd.

Bijlage 1

Detailgegevens over een aantal kinderen, opgenomen in het
Sint-Janshospitaal in 1801 en 1802.

1801

leef- tijd	diagnose	naam woonplaats	opgenomen van tot
6 jaar	slag van de molen	Franciscus Delvers Klaverstraat	7 Prairial (†) (27 mei)
7 jaar	gebroken been	Pieter Schoone Predikherenstraat	26 Prairial - 9 Thermidor (15 juni - 28 juli)
9 jaar	pleuritis	Basilus Pauwels Dudzele leerling Bogaerdeschool	6 Ventôse - 11 Ventôse (†) (25 februari - 2 maart)
	pijnlijke hand	Pieter Ferdinandus Herssens Varsenare	23 Floréal - 16 Messidor (13 mei - 5 juli)
	pijnlijk been	Marcel de Clerck Maldegem	30 Frimaire - 21 Ventôse (21 december 1801 - 12 maart 1802)
	??	Pieter van de Zaete	23 Thermidor - 26 Fructidor (11 augustus - 13 september)
<i>10 tot 13 jaar: naast pijn aan been, oog, lip, voet en keel, abscessen en 't water waren het overwegend koortsen (rotte-, gal-,) waarvan 3 met dodelijke afloop.</i>			
12 jaar	koorts	Regina Jacoba de Platse Koolkerke	30 Pluviôse An 9 - 24 Messidor An 10 (†) (19 februari 1801 - 13 juli 1802)
12 jaar	galkoortsen	Anna van Heste Carmersstraat	20 Thermidor - 25 Thermidor (†) (8 augustus - 13 augustus)
11 jaar	koorts	Carolus Timmerman aen den Com	2 Thermidor - 27 Thermidor (†) (21 juli - 15 augustus)
Verder waren er twee gevallen van TBC, één van pokken en één geslachtsziekte:			
10 jaar	TBC	Bernardus Cerrius Molenmeers	18 Pluviôse - 1 Ventôse (†) (7 februari - 20 februari)
13 jaar	TBC	Joannes Sinaeve Sint-Kruis	1 Floréal - 30 Floréal (†) (21 april - 20 mei)
11 jaar	pokken	Isabella Coleta Cristiaens int Buckstratie (Witte Leertouwersstraat)	23 Nivôse - 7 Pluviôse (13 januari - 27 januari)
13 jaar	geslachtsziekte	Augustinus Morinck in den bracken (ook opgenomen in 1802)	4 Messidor - 20 Fructidor (23 juni - 7 september)

Twaalf van de 92 opgenomen kinderen oefenden een beroep uit en twee waren leerling van een stedschool (Bogaerde voor de jongens en Elisabeth voor de meisjes):

Goed voor alle werk:

14 jaar	koorts	Philip van Poullie werkt op Moerkerke	4 Pluviôse - 9 Pluviôse (24 januari - 19 januari)
13 jaar	koorts	Pieter Van Vyve werkt op Hazebroek	19 Germinal - 2 Floréal (9 april - 22 april)
13 jaar	TBC	Joannes Sinaeve werkt op Sint-Kruis	1 Floréal - 30 Floréal (21 april - 20 mei)
<i>Schoenmakers</i>			
13 jaar	koorts	Ludovicus de Keuninck Zilverstraat	8 Ventôse - 24 Ventôse (27 februari - 15 maart)
13 jaar	galkoorts	Alexander Larrau bij Sint-Anne	24 Thermidor - 3 Fructidor (12 augustus - 21 augustus)

Lijndraaier

11 jaar	pijnlijk been	Pieter Cueninck zoon van Pieter en Cecilia Hooftvleesch aen de Dampoorte	11 Ventôse - 9 Germinal (2 maart - 30 maart)
---------	---------------	---	---

Servietwewer:

13 jaar	koorts	Joseph De Laere in de Carmersstraat	11 Ventôse - 18 Ventôse (2 maart - 9 maart)
---------	--------	--	--

Vetspinder:

13 jaar	koorts	Pieter van Hasch in Sint-Jansstraat	7 Floréal - 19 Floréal (27 april - 9 mei)
13 jaar	koorts	Guillelmus Bals aen de Coupure	17 Fructidor An 9 - 16 Vendémiaire An 10 (4 september - 8 oktober)

Spoelder:

11 jaar	koorts	Franciscus Luron op 't Hoogstuk	27 Fructidor - 4 Complémentaire (14 september - 21 september)
11 jaar	koorts	Pieter Brau op de Ganzplaats	24 Fructidor - 3 Complémentaire (11 september - 20 september)

Kleermaker:

11 jaar	koorts	Ludovicus van Tournout in de Moerstraat	23 Vendémiaire An 10 - 29 Fructidor (†) (15 oktober 1801 - 16 september 1802)
---------	--------	--	--

Leerlingen van de stedscholen:

13 jaar	koorts	Augustinus Raes van Sint-Walburga	16 Ventôse - 5 Germinal (7 maart - 26 maart)
13 jaar	koorts	Theresia Missel van Sint-Anna	23 Germinal - 28 Floréal (13 april - 18 mei)

14 tot en met 16 jaar: hoofdzakelijk koortsen, abcessen, een alteratie, pijnlijke ogen, knie, voet en been, reuma, 't water, maar uitzonderlijk:

14 jaar	verbrande voeten	Carolus Claudel uit Parijs - Saint-Antoine nu bij de Eeckhoutstraat	17 Brumaire - 4 Frimaire (8 november - 25 november)
16 jaar	fleursel (= pleuritis)	Pieter de Pauw aen den Dunnebrugge wever	10 Prairial - 17 Prairial (30 mei - 6 juni)
15 jaar	TBC	Francisca van de Moere Lapscheure	24 Prairial - 17 Messidor (13 juni - 6 juli)

Zeventien van de kinderen van deze leeftijd oefenden een beroep uit en twee kwamen uit de militaire gevangenis.

Goed voor alle werk:

15 jaar	koorts	Franciscus Tuninck achter de Vrijdagmarkt	19 Germinal - 1 Floréal (9 april - 21 april)
16 jaar	koorts	Victoria Rielant in de Lane	29 Vendémiaire - 12 Brumaire (21 oktober - 3 november)
14 jaar	koorts	Franciscus Coenraet op de Vijfhoek (Sint-Gillis)	22 Brumaire An 10 - 30 Brumaire (13 november - 21 november)
15 jaar	koorts	Joseph Mortier op Sysele	23 Brumaire - 4 Frimaire (14 november - 25 november)
15 jaar	koorts	Pieter van Heester van Sint-Anna	5 Complémentaire - 9 Vendémiaire An 10 (22 september - 1 oktober)

Mestramer:

16 jaar	koorts	Joseph Mertens Klaverstraat	29 Nivôse - 5 Pluviôse (19 januari - 25 januari 1802)
---------	--------	--------------------------------	--

Stoeldraaier:

16 jaar	koorts	Joseph van de Voorde int Blindekensstraete	24 Ventôse - 9 Germinal (15 maart - 30 maart)
---------	--------	---	--

Lijndraaier:

16 jaar	koorts	Franciscus Franke In de Snakerstraete	23 Germinal - 27 Germinal (13 april - 17 april)
		idem	16 Floréal - 26 Floréal (6 mei - 16 mei)
16 jaar	galkoorts	Pieter Jacob Gistelhof	26 Germinal - 11 Floréal (16 april - 1 mei)
		idem	9 Prairial - 26 Prairial (29 mei - 15 juni)
		idem	15 Messidor - 6 Thermidor (4 juli - 25 juli)

<i>Wever:</i>			
15 jaar	??	Clement Cakelaere Hoedenmakersstraat	26 Germinal - 30 Germinal (16 april - 20 april)
16 jaar	fleursel	Pieter de Pauw aen de Dunnebrugge	10 Prairial - 17 Prairial (30 mei - 6 juni)
<i>Twijnder:</i>			
15 jaar	pijnlijk been	Joannes Lyvière Oude Gentweg	24 Frimaire - 30 Frimaire (15 december - 21 december)
<i>Schoenmaker:</i>			
16 jaar	galkoorts	Pieter de Witte in de Lane	19 Floréal - 10 Prairial (9 mei - 30 mei)
<i>Paardensmid:</i>			
16 jaar	reuma	Franciscus Casserie Ezelstraat	22 Prairial - 3 Fructidor (11 juni - 21 augustus)
<i>Vetspinder :</i>			
16 jaar	koorts	Franciscus Noë int Buckstractie	21 Messidor - 1 Thermidor (10 juli - 20 juli)
<i>Domestiek:</i>			
16 jaar	galkoorts	Eugenie Heurbin van Frameries, départ. Mons domestiek te Gent	5 complémentaire - 13 Vedénaire An 10 (22 september - 5 oktober)
Uit de <i>militaire gevangenis</i> : twee Italianen van Genua, via Rotterdam:			
14 jaar	koorts	Guilielmus Battysis	5 Pluviöse - 20 Pluviöse (25 januari - 9 Februari 1802)
13 jaar	koorts	Antonius Poserta	5 Pluviöse - 20 Pluviöse (25 januari - 9 februari)

1802

Hetzelfde schema volgen we nu voor het jaar 1802, met zijn 247 opgenomen kinderen.

7 jaar	koorts	Casimirus Vandaele uit Cadsand	17 Vendénaire An 11 - 19 Frimaire (9 oktober - 10 december)
8 jaar	koorts	Sebastianus van Sint-Donaas uit de Stedeschole	12 Brumaire - 27 Brumaire (3 november - 18 november)
	koorts	Ludovicus Bastiaen eveneens Sint-Donaas	5 Frimaire - 16 Frimaire (†) (26 november - 7 december)
9 jaar	pijnlijk been	Joseph Sallemon uit de Roperdstraat	2 Pluviöse - 24 Pluviöse (†) (22 januari - 13 februari)
9 jaar	koorts	Jacobus Maes Boeveriestraat	27 Ventöse - 3 Germinal (18 maart - 24 maart)

koorts	Franciscus Eeckeman in de Zuydmeersch	13 Messidor - 23 Messidor (2 juli - 12 juli)
koorts	Joannes Haelemeersch Groeninge	13 Messidor - 23 Messidor (2 juli - 12 juli)
pijnlijk been	Pieter vanden Brouke bij tkerkhof van Sint-Salvators	25 Messidor - 19 Thermidor (14 juli - 7 augustus)
??	Pieter van de Zaete	23 Thermidor - 15 Nivôse (11 augustus 1801 - 5 januari 1802)
pijn in de mond	Philippus Casper Sint-Gillis	5 Complémentaire - 8 Vendémiaire (22 september - 30 september)
koorts	Jacobus Sierens Witte Leertouwersstraat	15 Brumaire - 29 Brumaire (6 november - 20 november)
pokken	Joannes vande Voorde Vismarkt	19 Frimaire - 11 Prairial (10 december 1801 - 31 mei 1802)

Tussen 10 en 13 jaar: naast een pijnlijk been, voet, dij, hand, knie, abscessen (*in den bil*), verbrande voeten, gebroken arm en been, vooral koorts en waarvan 2 met dodelijke afloop. Verder vier gevallen van pokken, waarvan één met dodelijke afloop.

10 jaar	koorts	Franciscus Andries Gistelhof	19 Messidor - 2 Thermidor (†)
12 jaar	koorts	Rosalia Pardaen van Sint-Anna	7 Vendémiaire - 16 Brumaire (†) (29 september - 7 november)
12 jaar	verbrande voeten	Joseph Warnier Peperstraat	11 Brumaire - 22 Brumaire (2 november - 13 november)
12 jaar	gebroken arm	Joannes Franciscus Pottevintie	29 Fructidor - 26 Vendémiaire (16 september - 18 oktober)
10 jaar	gebroken been	Hypoliet Croes uit de Stedeschole	2 Prairial - 18 Messidor (22 mei - 7 juli)
12 jaar	pokken	Francisca Wils langs tSpeelmansreytie	24 Floréal - 18 Prairial (14 mei - 7 juni)
12 jaar	pokken	Anna Hoorebeke in den eersten Meersch	5 Complémentaire - 1 Vendémiaire (†) (22 september - 23 september)
12 jaar	pokken	Franciscus de Ruddere bij tHandbogenhof	29 Vendémiaire - 22 Brumaire (21 oktober - 13 november)
11 jaar	pokken	Mari Lefevere Wolleweversstraat	26 Vendémiaire - 14 Brumaire (18 oktober - 5 november)
13 jaar	geslachtsziekte	Augustinus Morinck (nu geschreven: Maurinck) aen de Cathelinepoorte (2de opname)	28 Nivôse - 2 Ventôse (18 januari - 21 februari)
11 jaar	??	Pieter Floes in Groeninge	29 Vendémiaire - 7 Brumaire (†) (21 oktober - 29 oktober)

13 jaar	??	Mari Floes Groeninge	7 Vendémiaire - 16 Vendémiaire (†) (29 september - 8 oktober)
<i>Van 13 tot en met 16 jaar: Meestal opnieuw koorts (galkoorts, rottekoorts), waarvan 3 met dodelijke afloop</i>			
15 jaar	galkoorts	Joannes de Jonghe aen de Gentpoorte	3 Nivôse - 2 Pluviôse (†) (24 december 1801 - 22 januari 1802)
14 jaar	galkoorts	Bernarda Loons in de Stedeschole	6 Germinal - 7 Germinal (†) (27 maart - 28 maart)
16 jaar	koorts	Eduardus Moenaert aen Sint-Salvatorskerke	14 Vendémiaire - 23 Vendémiaire (†) (6 oktober - 15 oktober)
15 jaar	pijnlijk been	Joseph Lemahieu Langestraat	23 Frimaire - 10 Nivôse (†) (14 december - 31 december)
15 jaar	pijnlijk been	Franciscus Meerseman Helmstraat, wever	3 Brumaire - 12 Brumaire (†) (25 oktober - 3 november)
14 jaar	pokken	Mari Jonnaert Hoogste van Brugge	3 Nivôse - 1 Pluviôse (24 december 1801 - 21 januari 1802)
14 jaar	pokken	Rosa Wils (zusje van de 12-jarige Francisca Wils) langs tSpeelmansreytie	20 Prairial - 9 Messidor (9 juni - 28 juni)
15 jaar	<i>twater</i>	Pieter de Pachtere bij de Lecuwbrugge	26 Nivôse - 17 Ventôse (†) (16 januari - 8 maart)
14 jaar	TBC	Mari de Graetie leerling van de H. Elisabethschool	19 Fructidor - 4 Complémentaire (†) (6 september - 21 september)
16 jaar	TBC	Anna Maurus leerling van de H. Elisabethschool	5 Complémentaire - 15 Vendémiaire (22 september - 7 oktober)
	<i>bloedspouwen</i>	idem	30 Vendémiaire - 18 Brumaire (22 oktober - 9 november)
	<i>teirachtig</i>	idem	28 Brumaire - 6 Nivôse (19 november - 27 december)
Drie van deze laatste leeftijdsgroep oefenden een beroep uit:			
<i>Domestiek:</i>			
16 jaar	galkoorts	Emerentia Roose int Eeckhoutstraete	15 Nivôse - 18 Nivôse (5 januari - 8 januari)
<i>Marchand in naalden:</i>			
14 jaar	koorts	Isidoor Ivo zoon van Joseph en Dine Udrít uit Saint-Martin-la-belle-ville	3 Ventôse - 26 Ventôse (22 februari - 17 maart)
<i>Wever:</i>			
15 jaar	pijnlijk been	Franciscus Meerseman Helmstraat	3 Brumaire - 12 Brumaire (25 oktober - 3 november)

Bijlage 2

Vergelijkende tabel van de opgenomen kinderen

Leeftijd	1844			1845			1846			1847		
	meisjes	jongens	totaal	meisjes	jongens	totaal	meisjes	jongens	totaal	meisjes	jongens	totaal
1 tot 15 jaar	3	2	5	—	2	2	—	1	1	9	1	10
6 tot 10 jaar	24	14	38	16	23	39	17	46	63	53	73	126
11 en 12 jaar	14	18	32	13	23	36	22	34	56	32	56	88
13 jaar	8	3	11	6	16	22	8	10	18	8	41	49
14 jaar	14	11	25	11	21	32	12	15	27	18	37	55
Totalen:	63	48	111	46	85	131	59	106	165	120	208	328
Dood binnen gebracht (*)	30	28	58	2	1	3	—	1	1	1	1	2
Totaal opgenomen patiënten	2062			2050			2753			4012		

(*) De meeste van de dood binnengebrachte kinderen kwamen uit de *stedegevangnisse* of uit het St.-Niklaashospitaal, wat bijvoorbeeld het geval was in 1847 met de 6 maanden oude Bourgo Eugénie, dochter van Octavie Bourgo uit Moen. Het jongste kind dat met koorts werd opgenomen in het jaar 1847 was 18 maanden oud. Het betreft Devliegher Melanie, dochter van Jan en Taets Francisca uit Maldegem. Het tweede jongste, twee en half jaar oud, was Tagon Blondine van Aalter, die uit de moederzaal kwam.